

SĄD NAJWYŻSZY
Rzeczypospolitej Polskiej

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego
Prof. dr hab. Małgorzata Gersdorf

BSA III-021-345/19

DS-173-37/20
15. 01. 2020

Warszawa, dnia 14 stycznia 2020 r.

Do druku nr 131

Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 23 grudnia 2019 r., SPS-WP-173-33/19 działając na podstawie art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (j.t. Dz.U. z 2019 r. poz. 825) w załączeniu uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do *posejskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw.*

Z poważaniem

SĄD NAJWYŻSZY

Rzeczypospolitej Polskiej

Biuro Studiów i Analiz
Sądu Najwyższego

Warszawa, dnia 14 stycznia 2020 r.

BSA III - 021 - 345/19

Opinia do projektu ustawy

o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych
oraz niektórych innych ustaw

I. Projekt ustawy

1. Pismem z dnia 23 grudnia 2019 r. Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu przekazał Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego w trybie art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw z prośbą o przedstawienie opinii.
2. Zgodnie z uzasadnieniem projektu „Celem projektowanej ustawy jest ograniczenie tzw. >>pułapki rentowej<< - poprzez zniesienie zasady zmniejszania lub zawieszania renty osobom, których dochody przekraczają ustalone limity. Rozwiązanie to obejmie renty z tytułu niezdolności do pracy (zarówno z systemu powszechnego jak i systemu rolniczego), renty socjalne oraz renty inwalidzkie w systemie służb mundurowych. Proponowane rozwiązanie zmierza przede wszystkim do poprawy sytuacji materialnej osób niepełnosprawnych, którymi są m.in. wszyscy renciści. Proponowane rozwiązanie spowoduje zarazem zwiększenie zatrudnienia wśród osób pobierających renty - co służyć będzie zmniejszeniu coraz dotkliwszego deficytu pracowników na rynku pracy”.

W projekcie przewiduje się likwidację ograniczeń w zarabkowaniu przez osoby pobierające: (1) renty z tytułu niezdolności do pracy z systemu powszechnego, (2) renty z systemu dla inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, (3) renty rolnicze z systemu ubezpieczenia społecznego rolników, (4) renty inwalidzkie wypłacane w systemie zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, (5) renty inwalidzkie wypłacane w systemie zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa

Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, a także (6) renty socjalne.

II. Ocena wprowadzonych zmian

1. Odnosząc się do proponowanych zmian w zakresie zniesienia ograniczeń w zarabkowaniu przez osoby pobierające renty z tytułu niezdolności do pracy / inwalidztwa w różnych systemach zabezpieczenia społecznego w pierwszej kolejności zauważyć należy, że renta jest świadczeniem, które przysługuje w przypadku trwałej lub okresowej niezdolności do pracy, przy czym jej przyczyną może być także wypadek przy pracy (oraz w drodze do i z pracy) lub choroba zawodowa. Celem świadczeń rentowych jest zastąpienie zarobku, którego uzyskanie przez ubezpieczonego – wobec utraty przez niego całkowicie lub częściowo zdolności do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu przy braku rokowań odnośnie do odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu – jest niemożliwe. Oznacza to, że generalnie sytuacja, w której rencista podejmuje aktywność zawodową i uzyskuje wynagrodzenie może zachodzić zupełnie wyjątkowo. Wykonywanie odpłatnie pracy oznacza bowiem, że w istocie przesłanka niezdolności do pracy nie jest spełniona.

Mając jednak na uwadze wysokość świadczeń rentowych ustawodawca dopuścił możliwość – choć w ograniczonym zakresie – uzupełnienia dochodów z renty dochodami z aktywności zawodowej, w założeniu i domyślnie niskimi, bo związanymi z wykonywaniem prac odnośnie do których nie są wymagane żadne lub wystarczają niewielkie kwalifikacje zawodowe. Wydaje się natomiast, że zupełne zniesienie ograniczeń w zarabkowaniu przez osoby pobierające renty z tytułu niezdolności do pracy / inwalidztwa w różnych systemach zabezpieczenia społecznego stanowi w istocie podważenie paradygmatu ubezpieczenia / zaopatrzenia rentowego. Umożliwienie podjęcia w nieograniczonym zakresie aktywności zawodowej przez rencistów oznacza, że albo ustawodawca milcząco zakłada swoistą pozorność orzeczeń lekarskich o niezdolności do pracy, albo też zmierza do nadania świadczeniu rentowemu odmiennego od obecnego charakteru: zerwania z przesłanką niezdolności do pracy i przekształcenia go w swoistą premię socjalną „za niepełnosprawność”.

Tym niemniej należy uznać, że aktywność prawodawcza ustawodawcy, realizującego własne cele polityczne, także w zakresie polityki społecznej, w zasadzie uchyla się spod oceny aksjologicznej lub prakseologicznej dopóty, dopóki nie dochodzi do naruszenia minimum (*core*) konstytucyjnych praw

socjalnych. W tym wypadku wydaje się, że takie naruszenie nie wchodzi w grę. Prowadząc politykę społeczną ustawodawca musi uwzględniać między innymi zmieniającą się sytuację na rynku pracy – do której zresztą projektodawcy wprost nawiązują. W konsekwencji proponowane zmiany podlegają analizie i ocenie wyłącznie dogmatycznej.

2. W tym kontekście można stwierdzić, że proponowane zmiany nie budzą wątpliwości.

III. Konkluzje

Podsumowując powyższe należy zaproponować zgłoszenie wątpliwości, co do zasadności rozwiązań proponowanych w opiniowanym projekcie ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw. Wydaje się, że wprowadzenie proponowanych w niej rozwiązań skutkowałoby podważeniem istniejącego paradygmatu ubezpieczenia / zaopatrzenia rentowego w systemie zabezpieczenia społecznego oraz zasadniczą zmianą charakteru świadczeń rentowych.